

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 115/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kehitysvammaisten asumisnormien tulkinnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arto Satosen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 115/2018 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta kehitysvammaisten oikeutta tutussa asumisympäristössä asumiseen ei heikennetä asumisnormimääräyksillä, jotka tosiasiansa saattavat olla asiakaslähtöisyyttä vähentäviä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valvira ja aluehallintovirastot käsittelevät yksityistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia lupa- ja valvonta-asioita. Valvira on valtakunnallinen lupa- ja valvontaviranomainen, ja aluehallintovirastot hoitavat vastaavia tehtäviä omilla alueillaan. Valviralla on lakisääteinen tehtävä ohjata aluehallintovirastoja niin, että lupahallinto ja valvonta toimivat koko maassa mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Ympärivuorokautisia yksityisiä sosiaalipalveluja antavan palveluntuottajan on haettava toiminnalleen aluehallintoviraston (AVI) lupa. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain mukaan toimintayksikössä on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet sekä toiminnan edellyttämä henkilöstö. Toimitilojen tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle sopiva.

AVI:lla on mahdollisuus käyttää tarveharkintaa lain rajoissa. Lupamenettely on ennakkollista valvontaa, joka perustuu aluehallintoviraston kokonaisarviointiin siitä, pystyykö toimintayksikkö tuottamaan antamansa palvelut laadukkaasti sekä asiakas- ja potilasturvallisesti. Vammaisten asumispalvelujen lupa- ja valvontatoimintaa varten ei ole laissa, suosituksissa tai Valviran valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuosille 2016 – 2019 yleisesti sitovia kategorisia laatukriteereitä tai -suosituksia, vaan esimerkiksi asuintilojen varustusta koskevat seikat aluehallintoviraston on tarkoitus arvioida osana kokonaisarviota. Tapauskohtainen, asiakkaiden tarpeet huomioon ottava harkinta on siten mahdollista ja suotavaa.

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta on kehitysvamma-alan järjestöjen ja julkisten toimijoiden yhteistyöverkosto. Neuvottelukunnan vuosiksi 2010–2017 laatiman laatusuosituksen lähtökohtana ovat kansalliset ja kansanväliset sopimukset ja linjaukset, jotka liittyvät vammaisten ihmisten asumiseen ja sen kehittämiseen. Kyse on epävirallisista suosituksista, eivätkä ne sido viranomaisia toimiluvan tai rakennusluvan myöntämisessä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 115/2018 vp

Rakentamismääräysten osalta erityisryhmien asumiseen liittyviä erityisiä vaatimuksia on ainoastaan esteettömyyttä koskevissa määräyksissä (valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä, 241/2017). Tämä koskee väljempää mitoitusta palveluasumisessa sekä liikkumis- ja toimimiseisille ihmisille tarkoitettussa tuetussa asumisessa. Kyseinen asetus tuli voimaan vuoden 2018 alussa, ja sen määräyksiä sovelletaan uudisrakentamisessa sekä rakennuslupaa edellyttävässä korjaus- tai muutostyössä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA myöntää valtion varoista investointiavustuksia erityistä tukea asumisessaan tarvitseville ryhmille tarkoitettujen vuokra-asuntojen rakentamista, hankintaa ja perusparantamista varten (laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi, 1281/2004). Investointiavustusten hakua koskevia tarkempia tietoja on ARA:n julkaisemissa hakuohjeessa sekä Rakennuttamis- ja suunnitteluoppaassa. Avustuksen myöntämisedellytykset koskevat sekä uudisrakentamista että perusparantamista, mutta perusparantamisessa mitoitusvaatimuksista voidaan poiketa perustellusti, esimerkiksi rakennusteknisten seikkojen takia. Rakentamismääräykset tai ARA:n rahoitusta koskevat ehdot eivät koske sellaisia olemassa olevia erityisryhmien asuntokohteita, joita ei perusparanneta tai joihin ei haeta ARA:n rahoitusta.

Hallituksen esitys uudeksi vammaispalvelulainiksi annetaan kevästuntokauden lopussa 2018. Uudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen edistäminen sekä palvelujen tarvelähtöisyys riippumatta valitusta palvelusta, palvelujen tuottajasta ja toteuttamistavasta. Osana maakunta- ja sote-uudistukseen liittyviä lakiehdotuksia eduskunnan käsittelyssä on parhaillaan hallituksen esitys (52/2017) uudeksi laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta (palveluntuottajalaki). Lailla on tarkoitus yhdenmukaistaa julkisten ja yksityisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajien toimintaedellytykset, rekisteröinti ja valvonta. Laissa säädettäisiin perusvaatimukset, joiden perusteella palvelun tuottajat ja palveluyksiköt rekisteröitäisiin samaan rekisteriin. Tarkoituksena on myös, että nykyiset aluehallintovirastot ja Valvira lakkautetaan ja niiden tehtävät siirretään uudelle valtakunnalliselle lupa- ja valvontavirastolle (Luova) 1.1.2020 alkaen. Tätä koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä. Uudistus mahdollistaa nykyistä yhdenmukaisemman, asiakaslähtöisemmän ja tehokkaan lupa- ja valvontatehtävien toteuttamisen ja aiempaa yhtenäisemmät ratkaisukäytännöt.

Helsingissä 20.4.2018

Perhe- ja perustalveluministeri Annika Saarikko